

Yttrande över delbetänkandet En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk (SOU 2025:93), LI2025/01500

Svenska kyrkan förvaltar mer än 460 000 hektar skog i hela landet genom de så kallade prästlönetillgångarna.

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Förvaltningen ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv. Förvaltningen av prästlönefastigheter ska utifrån lokala förutsättningar bidra till att skapa ett varierande och multi-funktionellt landskap med en mångfald av brukningsmetoder. Svenska kyrkan anser att det även för skogspolitiken bör vara en uppgift att tydligare uppmuntra till ett mer variationsrikt skogsbruk.

I Svenska kyrkans färdplan för klimatet finns mål som kopplar till såväl skogarnas och skogsbrukets klimatnytta som till att utveckla skogarnas biologiska mångfald, upprätta sociala och kulturella värden samt att säkerställa klimatanpassade skogsekosystemens.

Svenska kyrkan arbetar med en handlingsplan med åtaganden i en försoningsprocess med det samiska folket för sitt agerande och koloniala arv gentemot det samiska folket. I handlingsplanen finns insatser som rör Svenska kyrkans markförvaltning och skogsbruk. Svenska kyrkan vill understryka vikten av att politiken prioriterar goda förutsättningar för ökad hänsyn till rennäringen i skogsbruket.

Svenska kyrkans synpunkter

Svenska kyrkan noterar att utredningen presenterar förslag som ger politiken förutsättningar att verka för ökad produktion i skogsbruket, vilket är i enlighet med direktivet. Tyngdpunkten i utredningen ligger därmed på insatser för att uppnå det riksdagsbundna produktionsmålet, inte miljömålet. Svenska kyrkan hade gärna sett att direktivet varit mer balanserat med avseende på balansen mellan produktion och miljö och vill därmed understryka att miljömålet i skogspolitiken är lika viktigt som produktionsmålet. Vidare är det viktigt att förslagen omsätts till insatser i skogsbruket för variationsrika, robusta och friska skogar som skapar valmöjligheter i ett allt varmare klimat och därmed kan bidra till en mångfald av värden även

för kommande generationer. Svenska kyrkan bedömer att det finns många förslag i utredningen som lever upp till detta.

Sammanfattningsvis anser Svenska kyrkan att utredningens förslag kan bidra till en *struktur* som ger förutsättningar och incitament för skogsbruket i Sverige att utvecklas i riktning mot långsiktig hållbarhet och konkurrenskraft samt inte minst för att bidra till den klimatomställning som krävs av samhället.

Svenska kyrkans utvecklade synpunkter

Utvärdering av skogspolitiken

Svenska kyrkan delar utredningens principiella synpunkt om att hellre likna skogspolitikens jämställda mål för produktion respektive miljö vid en väv än två motstående vågskålar. Liknelsen med väven förmedlar enligt Svenska kyrkan på ett bra sätt skogspolitikens strävan mot *dels* ett på landskapsnivå mer varierat skogsbruk *dels* att det ibland är möjligt att uppnå synergieffekter på beståndsnivå genom att gynna flera värden samtidigt. Samtidigt anser Svenska kyrkan att det är viktigt att inte blunda för utmaningen med målkonflikter i skogsbruket enligt ”den svenska modellen”, då den innebär att efter bästa förmåga göra ständiga avvägningar mellan olika intressen och dimensioner av hållbarhet.

Svenska kyrkan välkomnar förtydligandet om sektorsansvaret. Med anledning av att utredaren bedömer att hänsyn till rennärningen *inte* omfattas av sektorsansvaret vill Svenska kyrkan understryka att det är mycket angeläget att detta arbete ändå stärks och prioriteras av sektorn.

Synliggör skogens klimatnytta

När det gäller skogens klimatnytta delar Svenska kyrkan utredarens synpunkt att undanhållna klimatutsläpp är en viktig faktor att beakta när skogens klimatnytta bedöms. Att väga in denna faktor underlättar förståelsen av skogsbrukets klimaterbjudande om ett på sikt klimatneutralt system som bidrar till att vi kan bryta fossilberoendet samtidigt som förnybara nyttigheter levereras.

Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

Svenska kyrkan delar uppfattningen att arbetet med skydd av skog i så hög utsträckning som möjligt bör ske på ett strategiskt och genomtänkt sätt med områdesskydd. Det är angeläget att komma ifrån nuvarande, mer händelsestyrda situationer där myndigheternas resurser till stor del läggs på artskyddsärenden som uppkommer i samband med avverkningsanmälningar. Även om det för Svenska kyrkans del alldeles oavsett är prioriterat att arbeta med artskydd i det egna skogsbruket är det viktigt för alla markägare att kunna förutse konsekvenserna av till

exempel en åtgärd som gynnar den biologiska mångfalden; det ska inte kunna uppfattas som en risk att satsa på naturvård.

Svenska kyrkan bedömer, liksom utredningen, att naturvårdande skötsel av befintliga skyddade områden är en åtgärd med stor potential, inte minst eftersom flera värden, till exempel rekreationsvärden och biologisk mångfald, kan gynnas samtidigt. Det bidrar dessutom till ett mer varierat skogsbruk.

Svenska kyrkan välkomnar förslaget om en omprövning av kulturmiljöarbetet i skogen i riktning mot ett mer strategiskt arbete som inte enbart utgår från bevarandet av enskilda kulturlämningar, utan också ger utrymme för användning och utveckling av valda kulturmiljöer. Svenska kyrkan bedömer att en sådan förändring är en framkomlig väg för att hitta en rimlig balans mellan hållbar produktion och kulturmiljöhänsyn samt ger en inriktning för de bedömningar och prioriteringar som måste ske. Vid ett uppdrag till berörda myndigheter bör synpunkter också inhämtas från skogsbruket, däribland Svenska kyrkan, som rimligen är de som känner de regionala och lokala förhållandena bäst.

Ökad skogsproduktion

Utredningens många förslag för ökad produktion bedöms sammantaget ge förutsättningar för samhällsnytta både i form av skogsbaserade produkter och klimatnytta.

När det gäller förslaget om ett produktionsmålsystem för uppföljning och utvärdering anser Svenska kyrkan att preciseringar och indikatorer bör begränsas till områden där marknaden inte kan förväntas utgöra tillräckligt incitament för att uppnå det riksdagsbundna produktionsmålet. Svenska kyrkan skulle därför gärna se en indikator för uppföljning av virkesegenskaper i skogen. Det skulle möjliggöra utvärdering av hur utbudet utvecklas för mer nischade virkeskvaliteter för vilka marknadskrafterna över tid kanske inte får genomslag, samtidigt som det finns ett samhällsintresse att upprätthålla ett visst utbud av dessa produkter. Det kan gälla till exempel så kallat kulturvirke.

Mer variationsrikt skogsbruk, inklusive landskapsplanering

Svenska kyrkan saknar förslag och tydliga skrivningar som uppmuntrar till mer varierat skogsbruk. En möjlighet som i sammanhanget kunde berörts mer är produktion av nischade virkeskvaliteter, till exempel kvalitetsvirke av tall för hantverksmässig produktion av takspån. Svenska kyrkan anser att ökad produktion av sådana nischprodukter ofta innebär tydliga synergieffekter då såväl kulturhistoriska värden, upplevelsevärden (vackra och tillgängliga skogar) och biologisk mångfald kan skapas, helt i linje med ”den svenska skogsbruksmodellen”.

Svenska kyrkan saknar även förslag som gynnar och uppmuntrar till fastighetsövergripande landskapsplanering i områden med splittrad fastighetsstruktur.

Uppsala 3 december 2025

På kyrkostyrelsens vägnar

Martin Modéus
Ärkebiskop, ordförande

Gustaf af Ugglas
Avdelningschef